

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ
УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ
ФАКУЛЬТЕТ СЦЕНІЧНОГО МИСТЕЦТВА
Кафедра майстерності актора

АНОТАЦІЯ
до творчого проєкту

Захист сценічного образу Діани в дипломній виставі за п'єсою Еріка-Емманюеля Шмітта «Тектоніка почуттів»

на здобуття освітнього ступеня «Бакалавр»

Виконала:

здобувач першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти
галузь знань 02 «Культура і мистецтво»
спеціальність 026 «Сценічне мистецтво»
Аліна ЛАНДІК

Керівник творчого проєкту:

Викладач кафедри майстерності актора
Олександра ПРОСКУРЯКОВА

Рецензент:

актор Харківського державного
академічного українського драматичного
театру ім. Т.Г.Шевченка,
заслужений артист України
Олександр ВІРЧЕНКО

Допущено до захисту
Зав. кафедри _____ / Віталій МІЗЯК /
11 червня 2025 р.

Харків 2025

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ І АНАЛІЗ ЛІТЕРАТУРНО-ХУДОЖНЬОГО ДЖЕРЕЛА	
1.1. Біографія та творчий шлях автора	8
1.2. Історія написання та художнє втілення твору «Тектоніка почуттів».....	9
1.3. Розбір основних подій згідно розвитку сюжету	11
РОЗДІЛ ІІ МЕТОДИКА РОБОТИ НАД СЦЕНІЧНИМ ОБРАЗОМ	
2.1 Характеристика та аналіз образу Діани: психологічний портрет та мотивації	16
2.2 Образ Діани та її взаємовідносини з іншими персонажами.....	18
2.3. Робота над характером та характерністю	20
2.4. Надзавдання та наскрізна дія ролі	18
РОЗДІЛ ІІІ СЦЕНІЧНЕ ВТІЛЕННЯ ОБРАЗУ ДІАНИ	
3.1. Становлення образу за допомогою виразних засобів (голосова та пластична характеристики, взаємодія з простором та партнером)	20
3.2. Костюм, грим та реквізит	22
ВИСНОВКИ.....	26
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	28
ДОДАТКИ.....	30

ВСТУП

Театральне мистецтво відіграє важливу роль у культурному житті суспільства, відображаючи глибокі людські переживання, емоції та соціальні проблеми. Завдяки театру актори мають можливість втілювати різноманітні образи, досліджуючи психологічні та емоційні аспекти персонажів. Робота над сценічним образом є складним процесом, що включає аналіз літературного першоджерела, вивчення характеру персонажа та використання сценічних виразних засобів.

Сучасний театральний процес вимагає детального вивчення сценічного персонажа, його внутрішньої мотивації та засобів втілення на сцені. Образ Діани в п'єсі Еріка-Емманюеля Шмітта «Тектоніка почуттів» є складним і багатограним, що робить його цікавим для акторської роботи. Головна героїня поєднує силу, незалежність та глибокий емоційний конфлікт. Аналіз її характеру, взаємодії з іншими героями та сценічне втілення дозволяють глибше зрозуміти як саму п'єсу, так і специфіку роботи актора над роллю.

Важливим аспектом дослідження є методика роботи над сценічним образом, яка включає як теоретичний аналіз, так і практичні підходи до його втілення. Вивчення літературного першоджерела дає змогу зрозуміти не тільки зовнішні риси персонажа, але й глибше проникнути в його внутрішню боротьбу. Аналіз характеру персонажа дозволяє визначити, які саме емоції та мотиви стоять за його вчинками, і як ці емоції можуть бути передані через акторську техніку. Вибір виразних засобів та їх адаптація до конкретної сценічної постановки є ключовими етапами цього процесу. Кожен актор, працюючи над роллю, додає свою інтерпретацію і глибину образу, що робить кожну постановку унікальною.

Актуальність дослідження полягає в тому, що обране літературно-драматургічне джерело порушує низку гостросоціальних і психологічних проблем, які залишаються надзвичайно актуальними в сучасному суспільстві. У центрі п'єси – складні взаємовідносини між людьми, питання відповідальності

за свої емоції, маніпуляції почуттями, втрати довіри та пошуку себе. Через образ Діани автор розкриває глибину внутрішньої боротьби особистості, конфлікт між самотністю і прагненням до любові, між кар'єрою та особистим щастям. Особливе значення має дослідження жіночого характеру в умовах високого рівня соціальної відповідальності, що дає змогу осмислити роль жінки в сучасному світі – не лише як сильної, впевненої особистості, але й як людини, вразливої до емоційних потрясінь. Героїня спонукає глядача замислитися над значенням щирості, сміливості у прийнятті рішень і гідності як внутрішньої цінності. Такий аналіз сприяє глибшому розумінню актуальних морально-етичних викликів сьогодення та вносить важливий внесок у розвиток сучасного театрального мистецтва.

Актуальність дослідження полягає також у тому, що в умовах сучасного театрального мистецтва відбуваються значні зміни в підходах до створення сценічного образу. Театр все більше орієнтується на глибоку психологічну достовірність і реалістичність, що ставить нові вимоги до акторської майстерності. Процес створення образу, зокрема, образу такої складної і багатогранної героїні, як Діана з п'єси Е. Шмітта «Тектоніка почуттів», вимагає від актора не лише технічної підготовки, але й високої чутливості до психологічних нюансів, здатності тонко передавати зміни в емоційному стані персонажа. Вивчення таких складних персонажів відкриває нові можливості для розробки і вдосконалення акторських методик, дозволяє розширити горизонт досліджень у галузі психофізичної підготовки акторів.

Також, значущість цього дослідження обумовлена тим, що «Тектоніка почуттів» є не лише значним твором сучасного театру, але й важливим літературним явищем, яке відображає складні соціальні та особистісні проблеми. Вивчення персонажа Діани через призму акторської гри дозволяє глибше зрозуміти не лише її внутрішні конфлікти, але й контекст сучасної драматургії, що звертається до теми емоційної складності, взаємин між людьми, криз в особистих стосунках. З точки зору культурології та соціології театру, таке дослідження може мати важливе значення для розуміння змін в уявленнях про

роль жінки в сучасному суспільстві, її боротьбу за особистісну свободу і самореалізацію.

Таким чином, актуальність дослідження підкреслюється його здатністю не лише розширити межі акторської практики, але й зробити вагомий внесок у розуміння сучасних театральних і культурних процесів, що відображають глибокі соціальні та психологічні зміни в суспільстві.

Мета дослідження – створити і втілити сценічний образ Діани відповідно до режисерського задуму та природи виконавиці, на основі всебічного дослідження характеру, психології та поведінкових особливостей персонажа. Для досягнення цієї мети визначено такі **завдання**:

- проаналізувати біографію та творчий шлях Е. Шмітта, визначити особливості його драматургічного стилю;
- дослідити джерельну базу, зокрема першоджерело, визначити основний зміст та художні особливості та ідеї твору;
- описати основні події п'єси згідно з розвитком її сюжету, визначити драматичні конфлікти;
- дослідити характер Діани та її взаємодію з іншими персонажами;
- визначити підходи до роботи над роллю, включаючи психологічну та пластичну розробку образу;
- встановити надзавдання та наскрізну дію ролі Діани у виставі;
- зробити аналіз різних театральних постановок «Тектоніки почуттів» та врахувати особистий досвід під час створення образу;
- розглянути можливі сценічні засоби втілення, зокрема костюм, грим та реквізит.

РОЗДІЛ І АНАЛІЗ ЛІТЕРАТУРНО-ХУДОЖНЬОГО ДЖЕРЕЛА

1. Біографія та творчий шлях автора

Ерік-Емманюель Шмітт – один із найвідоміших сучасних французьких драматургів, прозаїків та есеїстів. Його творчість охоплює широкий спектр жанрів, включаючи п'єси, романи, філософські есе та кіносценарії. Народився 28 березня 1960 р. в Ліоні у родині викладачів, що значною мірою вплинуло на його інтерес до літератури та мистецтва. Навчався у Вищій нормальній школі в Парижі, де здобув ступінь доктора філософії. Під час навчання активно цікавився історією театру та літературною критикою, що стало основою для його подальшої творчої діяльності.

Шмітт розпочав свою кар'єру як філософ, але згодом віддав перевагу драматургії, що дозволило йому глибше досліджувати людські емоції та моральні дилеми. Перші драматургічні спроби Шмітта припадають на кінець 1980-х рр., але справжній успіх до нього прийшов після прем'єри п'єси «Гість» у 1993 р. Цей твір, який розглядає тему морального вибору та зустрічі з власною совістю, закріпив його репутацію як мислителя-драматурга. Відтоді Шмітт створив низку п'єс, серед яких найбільш відомими стали «Оскар і рожева пані», «Загадкові варіації», «Маленький принц у театрі» та «Тектоніка почуттів».

Його твори перекладені понад 40 мовами, а постановки здійснювалися на сценах провідних театрів світу. Стилль Шмітта відзначається глибоким психологізмом, філософською насиченістю та майстерним поєднанням інтелектуальної глибини з емоційною виразністю. Драматург є лауреатом численних літературних і театральних премій, серед яких Гонкурівська премія за новели та Велика премія Французької академії за драматургію.

Особливістю його творчого стилю є поєднання реалістичного та символічного підходів до розкриття теми. В його п'єсах присутні філософські роздуми про природу людських почуттів, моральні дилеми та питання вибору. Завдяки цьому твори Шмітта не лише приваблюють глядачів своєю

захопливістю, а й викликають глибокі роздуми про життя, любов, самотність і відповідальність.

Окрім драматургії Е. Шмітт активно займається літературною творчістю та кіносценаристикою. Драматург також є автором численних філософських роздумів, у яких порушує питання віри, етики та самопізнання. Крім того, Шмітт є режисером театральних постановок, що дозволяє йому повною мірою реалізовувати свої ідеї на сцені.

1.2. Історія написання та художнє втілення п'єси «Тектоніка почуттів»

П'єса «Тектоніка почуттів» була написана у 2008 р. і відразу привернула увагу театральних режисерів та глядачів. Основна тематика твору – складність людських почуттів та їхня нестабільність. Назва твору символічно відображає природу людських емоцій, порівнюючи їх із геологічними тектонічними процесами, що призводять до змін на поверхні Землі. Цей символізм дозволяє глибше розглянути концепцію емоційних потрясінь, які переживають герої п'єси. Також Шмітт використовує динамічні діалоги, глибоку психологічну мотивацію та символічні сцени для розкриття характерів персонажів.

Крім того, важливо зазначити, що період, у якому написана п'єса, вплинув на її тематику та емоційний зміст. У 2000-х рр. суспільство переживало значні соціальні та психологічні зміни, що стосувалися ролі жінки, переосмислення традиційних сімейних цінностей та розуміння особистих почуттів у контексті сучасного світу. Шмітт через своїх персонажів показує внутрішні конфлікти, які є відображенням реальних життєвих переживань багатьох людей.

П'єса «Тектоніка почуттів» Е. Шмітта є надзвичайно актуальною для сучасного суспільства. Її теми та проблематика відображають реалії сьогодення та знаходять відгук у серцях багатьох глядачів. По-перше, п'єса глибоко досліджує складність і крихкість людських відносин. У сучасному світі, де багато людей стикаються з труднощами в особистому житті, конфліктами та нерозумінням, «Тектоніка почуттів» нагадує нам про важливість щирості, довіри

та відкритості у стосунках. Персонажі п'єси, їхні переживання і конфлікти є відображенням наших власних емоційних труднощів.

По-друге, п'єса підкреслює значення емоційного інтелекту – здатності розпізнавати свої власні емоції та емоції інших, керувати ними і використовувати їх для покращення стосунків. У сучасному світі, де стрес і напруга часто заважають будувати здорові стосунки, ця тема стає особливо важливою.

По-третє, «Тектоніка почуттів» відображає багато соціальних проблем, з якими стикаються люди сьогодні, такі як самотність, пошук сенсу життя, кар'єризм і баланс між особистим та професійним життям. Головна героїня, Діана, є прикладом людини, яка намагається знайти рівновагу між особистими почуттями і професійними обов'язками, що є дуже актуальним для сучасних глядачів.

У цій п'єсі підіймаються питання про роль жінки у сучасному суспільстві, її прагнення до незалежності та самореалізації. Діана, як успішна депутатка, стикається з викликами, що стоять перед жінками, які прагнуть досягти високих позицій у професійній сфері, зберігаючи при цьому своє особисте життя. Це є дуже актуальною темою у контексті сучасних дискусій про гендерну рівність.

Також, в «Тектоніці почуттів» можна прослідкувати пошук ідентичності та самореалізації. Головні персонажі п'єси переживають кризу ідентичності і шукають сенс свого існування. У сучасному світі, де швидкі зміни і постійний тиск часто призводять до кризи ідентичності, ця тема знаходить широкий відгук серед глядачів, які шукають себе і своє місце в житті.

Структура твору побудована таким чином, що кожен персонаж розкривається не лише через свої дії, а й через реакцію оточуючих. Шмітт майстерно використовує драматичні конфлікти та діалоги, щоб показати складність людських почуттів та наслідки необдуманих рішень. Це робить п'єсу надзвичайно актуальною для сучасного театру.

Особливістю «Тектоніки почуттів» є те, що п'єса має універсальний характер і може бути адаптована до будь-якого часу та культурного контексту. Це підтверджується численними постановками у різних країнах, де різні

режисери інтерпретують її у власному стилі, надаючи особливого значення певним аспектам драматургії. Саме тому п'єса залишається актуальною та викликає інтерес у глядачів навіть через десятиліття після її написання.

1.3. Аналіз основних подій п'єси

Події «Тектоніки почуттів» розгортаються навколо складних взаємовідносин між головними героями – Діаною та Рішаром. В їхньому конфлікті порушуються питання кохання, довіри, зради та наслідків прийняття необачних рішень. Діана, переконана у власній правоті, намагається маніпулювати почуттями Рішара, проте її спроби призводять до трагічних наслідків. Драматургія Шмітта відзначається тим, що кожен персонаж отримує можливість розкрити свою внутрішню правду через діалоги, внутрішні монологи та взаємодію з іншими героями.

Події в п'єсі розгортаються динамічно, демонструючи складність та непередбачуваність людських почуттів. Взаємовідносини між Діаною та Рішаром є центральною сюжетною лінією, яка проходить через кілька етапів розвитку: від пристрасного кохання до глибокого розчарування та внутрішньої боротьби. Ці трансформації супроводжуються численними сценами психологічної напруги, що розкривають емоційні особливості кожного персонажа.

Шмітт використовує прийом паралельного розвитку кількох сюжетних ліній, що дозволяє глибше розкрити характери персонажів. Діана змінюється під впливом подій, її поведінка стає менш передбачуваною, а внутрішні переживання виходять на перший план. Рішар, в свою чергу, переживає складну трансформацію, усвідомлюючи власні почуття та розчарування. Автор приділяє значну увагу їхнім діалогам, що насичені підтекстом, емоційними сплесками та глибокими рефлексіями.

Діана є уособленням сучасної жінки, яка прагне незалежності, самоствердження та контролю над власним життям. Героїня переконана, що

здатна керувати своїми почуттями, однак у реальності її дії призводять до втрати найдорожчого. Тим часом Рішар символізує вразливість людини перед справжнім коханням та страх перед самотністю. Його образ розкривається поступово, переходячи від впевненості в собі до глибокого розчарування та відчаю.

Особливістю п'єси є те, що події розгортаються не лише у зовнішньому плані, а й на рівні внутрішніх конфліктів персонажів. Кожен герой змушений стикатися з власними страхами, сумнівами та болем. Діана, будучи сильною та впевненою в собі, поступово відкриває свою вразливість, хоча до кінця не визнає її. Рішар, навпаки, спочатку демонструє впевненість, але зрештою постає як людина, яка не змогла подолати біль втрати.

П'єса також містить численні діалогічні сцени, які загострюють конфлікт між героями. Важливу роль відіграє лексика персонажів – вона відображає їхній внутрішній стан та психологічні зміни. Шмітт майстерно використовує репліки героїв для передачі їхніх думок та емоцій, що робить текст глибоким і проникливим.

Окрім головних персонажів, у творі присутні другорядні герої, які впливають на розвиток подій. Вони не лише створюють додатковий контекст, а й слугують своєрідним дзеркалом для головних дійових осіб, підкреслюючи їхні сильні та слабкі сторони. Наприклад, мати Діани своєю поведінкою наголошує на її емоційній віддаленості, а Родіка виступає як персонаж, який вказує на темну сторону людських почуттів. Завдяки цьому драматургія п'єси стає більш багатогранною, а сюжет – насиченим і глибоким.

Таким чином, «Тектоніка почуттів» – це не лише історія про кохання, а й глибоке дослідження людської природи. Автор змушує глядача замислитися над тим, як важливо вміти визнавати власні почуття, не боятися їх та не нехтувати щирістю заради гордості чи страху перед вразливістю. Це історія про силу та крихкість людських стосунків, про те, як неправильні рішення можуть призвести до невідворотних наслідків. П'єса залишається актуальною, оскільки розкриває

універсальні теми, зрозумілі кожному глядачеві, незалежно від епохи та культурного контексту.

РОЗДІЛ II МЕТОДИКА РОБОТИ НАД СЦЕНІЧНИМ ОБРАЗОМ

2.1 Характеристика та аналіз образу Діани: психологічний портрет та мотивації

Діана — головна героїня п'єси, довкола якої обертається увесь сюжетний конфлікт. Це жінка зі складною внутрішньою структурою: впевнена у собі, самостійна, але водночас глибоко емоційна та чутлива, особливо у сфері кохання. Характер героїні побудований на постійному протиріччі між холодною раціональністю та сильними почуттями, що створює об'ємний, психологічно насичений образ, вартісний для сценічного втілення.

У перших сценах Діана постає як вольова та стримана особистість. Вона прагне демонструвати контроль над собою та ситуацією, особливо коли йдеться про її зв'язок із Рішаром. Однак рішення героїні припинити стосунки з ним викриває не лише імпульсивність, а й вразливість, яка раніше ретельно приховувалась. Це рішення, попри видиму впевненість, стає драматичним поворотом у її долі. Саме передача цього внутрішнього надлому — ключ до глибокого акторського прочитання ролі.

Образ Діани вимагає делікатного підходу: вона — водночас горда і тендітна. Прагнення героїні не виявляти слабкості призводить до внутрішнього напруження, яке проривається у кризові моменти. Протягом п'єси Діана проходить емоційні трансформації: від впевненості до сумнівів, від сили до емоційної розгубленості. Це робить образ героїні психологічно багатограним і живим.

Мова тіла Діани також грає ключову роль: стримані рухи, гордовита постава й точні, виважені жести розкривають її самоконтроль. Проте в хвилини напруги ці жести змінюються: плечі опускаються, з'являється унікальний погляд, що виказує внутрішній біль. Такі дрібниці додають автентичності сценічному образу.

Тембр голосу Діани — ще один інструмент для розкриття її характеру. У спокійних сценах він звучить впевнено, навіть різко, але в кульмінаційних моментах голос починає тремтіти, інтонації стають мінливими. Спілкуючись із різними персонажами, Діана змінює тональність: із Рішаром вона може бути гострою, з Анкою — відвертою, з матір'ю — стриманою, проте емоційно напруженою.

Окрім емоційної складової, образ Діани демонструє глибоке прагнення до незалежності — не лише у стосунках, а й у життєвому виборі загалом. Героїня не бажає залежити від інших, не погоджується на компроміси, які йдуть всупереч з її принципами. Водночас внутрішній світ Діани сповнений сумнівів — чи не втрачає вона найцінніше, обираючи холодну логіку замість щирого почуття. З психологічного боку, Діану можна розглядати як людину, яка приховує травму — імовірно, спричинену попередніми невдачами або емоційною нестачею в родинному середовищі. Вперта незалежність героїні може бути захисною реакцією на страх бути покинутою або зрадженою. Цей захист виявляється у бажанні тримати дистанцію, навіть коли серце прагне близькості.

Діана не є традиційною героїнею, яку легко полюбити чи засудити. Образ героїні не вкладається у рамки однозначного трактування. Саме ця амбівалентність і робить Діану настільки цікавою: вона викликає співпереживання, хоча іноді її дії здаються жорсткими або навіть егоїстичними. Та в кожному рішенні простежується пошук — пошук себе, сенсу, кохання, істини.

Таким чином, Діана — не просто жінка у центрі конфлікту, а символ боротьби між зовнішньою силою і внутрішньою крихкістю. Її образ вимагає глибокого сценічного прочитання, психологічної точності та тонкої емоційної гри. Завдяки цьому персонаж стає не лише драматично важливим, а й по-справжньому живим і близьким для глядача.

2.2 Образ Діани та її взаємовідносини з іншими персонажами

Психологічна глибина образу Діани яскраво розкривається через її взаємодію з іншими персонажами п'єси. Характер героїні стає повнішим саме в контексті міжособистісних стосунків, адже кожна взаємодія підкреслює певний аспект внутрішнього світу Діани — від сили й домінантності до вразливості та страху бути не прийнятою.

Центральною лінією є стосунки героїні з Рішаром — складні, суперечливі, емоційно насичені. Діана намагається контролювати ці стосунки, утримуючи роль ініціатора і керівника розвитку подій. Однак саме в діалогах із Рішаром стає очевидним, наскільки її впевненість — лише фасад, що приховує глибокі душевні сумніви. Діана постійно балансує між бажанням зберегти гідність і потребою в любові. Це породжує внутрішній конфлікт, який виливається у різкі реакції, емоційні зриви або навмисну холодність. У сценах конфлікту важливо показати не лише її жорсткість, а й біль, що стоїть за цими словами і вчинками.

Важливим мотивом у цих стосунках є боротьба за владу у парі. Діана не дозволяє Рішару домінувати, часто нав'язує йому власну волю, водночас емоційно залежачи від його ставлення. Така подвійність виявляє глибоко амбівалентну натуру героїні. Їхні діалоги рясніють натяками, прихованими смислами, паузами, в яких часто звучить більше, ніж у словах. Цей підтекст має особливу вагу для акторського втілення, адже демонструє, як багато невимовленого стоїть між цими двома людьми.

Не менш важливою є лінія стосунків Діани з її матір'ю — мадам Поммере. Мати — уособлення розсудливості, традиційних цінностей і певної відстороненості. Її стосунки з Діаною позбавлені тепла, але не байдужості: у її словах звучить прагматична турбота, бажання зберегти репутацію доньки та захистити Діану від емоційних катастроф. Водночас ця материнська "турбота" часто перетворюється на тиск, що ще більше загострює почуття ізоляції у Діани. Цей конфлікт між зовнішньою лояльністю та внутрішньою відчуженістю створює глибоку драматичну напругу.

Діана, як героїня, дуже залежна від потреби бути зрозумілою, але не здатна до відкритого емоційного діалогу з матір'ю. Їхня взаємодія — це сутичка двох світів: емоційного й раціонального, пристрасного й стриманого. Це протистояння робить сцени з мадам Поммере психологічно напруженими, а для глядача — глибоко резонансними.

Ще одним ключовим персонажем у житті Діани є Родіка — харизматична, маніпулятивна жінка, яка постає водночас як антагоніст і дзеркало для головної героїні. Через Родіку Діана змушена переосмислити власні кордони, правила гри, а також межі дозволеного у стосунках. Родіка кидає виклик її уявленням про кохання, вірність і чесність. У їхніх сценах простежується прихована боротьба за психологічну перевагу — кожна з них прагне довести свою силу, приховуючи власну вразливість. У цій взаємодії Родіка виконує функцію каталізатора внутрішніх змін у Діани. Вона неначе провокує героїню на прийняття радикальних рішень — не завжди етичних, але щирих. Цей зв'язок демонструє, як глибоко Діана реагує на чужу маніпуляцію, і як легко її внутрішній порядок може бути порушено зовні.

Анка — ще один персонаж, який, на відміну від Родіки, не провокує, а підтримує. Ця героїня є носієм альтернативного бачення світу — більш ліберального, простого, позбавленого трагізму, в якому живе Діана. Через спілкування з Анкою головна героїня стикається з думками, які змушують її усвідомлювати обмеженість власного погляду на життя. Анка не намагається змінити Діану, але своєю відкритістю та щирістю впливає на її самосприйняття. Їхня взаємодія будується на контрасті: стриманість Діани — проти природності Анки, обережність — проти легкості. Саме цей контраст додає глибини драматичним сценам і підкреслює внутрішню еволюцію Діани. Врешті-решт, Анка допомагає головній героїні подивитися на себе збоку, зняти маску контролю і бодай на мить дозволити собі бути вразливою без сорому.

Таким чином, стосунки Діани з іншими персонажами не просто супроводжують сюжет, а є основним інструментом розкриття характеру героїні. Вони створюють навколо Діани складну мережу емоційних впливів, у яких вона

одночасно бореться за свободу й потребує підтримки. Ці взаємини не мають однозначного тлумачення — кожна сцена додає нових відтінків до образу Діани, роблячи його об'ємним, суперечливим, а відтак — по-справжньому живим.

2.3 Робота над характером та характерністю

Створення сценічного образу вимагає не лише психологічного розуміння персонажа, а й втілення його характеру через фізичні, вокальні та емоційні засоби. Діана – персонаж, чий характер розкривається поступово, через зміни в її поведінці, інтонаціях, мові тіла та взаємодії з іншими героями. Тому робота над характерністю її образу передбачала всебічний аналіз її психофізичних особливостей та пошук способів їхнього виразного сценічного втілення. Зовнішній вигляд персонажа, його постава, тип обличчя та міміка можуть бути проаналізовані через елементи словесного портрета, які, згідно з класифікацією, поділяються на загальні та індивідуальні ознаки [2, с. 14].

Першочергово важливо було визначити основні риси характеру Діани. Вона горда, впевнена, іноді навіть владна, але водночас емоційно вразлива та імпульсивна. Її внутрішній конфлікт між почуттями та розумом відображається у способі її мовлення: на початку вона говорить впевнено, різко, ритмічно, чітко артикулюючи слова, але в емоційних сценах її голос може зраджувати хвилювання або набувати м'якості.

Фізична виразність теж відіграє значну роль у створенні образу. Діана завжди намагається тримати поставу, навіть у моменти слабкості її рухи залишаються стриманими. Але коли емоції беруть гору, вона може різко змінювати жестикуляцію – її руки стають напруженими, рухи стають гострішими, а погляд – більш проникливим або, навпаки, уникаючим.

Ще одним важливим елементом є її хода. Впевнений, навіть трохи владний крок у моменти самоконтролю поступово змінюється на більш нерішучий, коли Діана починає сумніватися. У сценах зіткнення з Рішаром вона намагається зберегти дистанцію, але водночас її внутрішнє бажання наблизитися до нього

проявляється у легкому нахилі корпусу або тонких рухах рук. «Станіславський наголошував, що «надзавдання має бути не тільки сформульоване, але й прожите актором у кожному епізоді дії» [4, с. 142].» У цьому контексті надзавдання Діани полягає не просто в поверненні Рішара, а у відновленні власної ідентичності через боротьбу.

Взаємини Діани з іншими персонажами теж впливають на її характерність. У розмовах із матір'ю вона демонструє холодність і стриманість, намагаючись довести свою самостійність. Однак у її голосі можна вловити тінь болю через нестачу материнської підтримки. У діалогах із Родікою Діана проявляє більше недовіри та прихованого роздратування, адже бачить у ній суперницю та маніпуляторку. Водночас спілкування з Анкою дозволяє їй розкрити більш м'яку, майже сестринську сторону своєї натури.

Під час репетицій особливу увагу приділяли сценічному темпоритму Діани. Його зміна допомагала підкреслити її емоційний стан у різні моменти вистави. У конфліктних сценах темпоритм її мови та рухів прискорюється, у сценах роздумів або розгубленості – сповільнюється, що дозволяє глибше передати її внутрішні переживання.

Таким чином, робота над характером Діани передбачала комплексний підхід, що включав аналіз її психологічних рис, пластику, голосові модуляції, темпоритм і взаємодію з іншими персонажами. Це дозволило створити глибокий, багатогранний образ, який розвивається протягом вистави, поступово розкриваючи справжню сутність героїні.

Для створення правдоподібного сценічного образу необхідно було працювати не лише над текстом, а й над пластикою, голосом та емоційним наповненням ролі. Діана – не статичний персонаж, її емоції змінюються, а отже, змінюється її поведінка, постава, жестикуляція та темпоритм мови.

Одним із найскладніших завдань було знайти відповідну манеру говорити для Діани. Її репліки часто містять підтекст, що вимагає від акторки тонкої роботи над інтонаціями. Діана має говорити впевнено, іноді різко, але водночас у її голосі має відчуватися прихований біль.

Окрім того, характерність образу виражається через деталі: як вона сідає, як дивиться на співрозмовника, як змінює своє ставлення до інших персонажів на рівні міміки та жестів. Для цього використовувалися різні методи, зокрема система Станіславського, яка дозволяє глибше проникнути в психологію персонажа.

Діана має непрості взаємини з оточуючими. З матір'ю, мадам Поммере, вона поводить себе стримано, навіть холодно, прагнучи продемонструвати незалежність, але водночас потребує її підтримки. Родіка для неї – своєрідне дзеркало, через яке вона бачить власні страхи та сумніви. Анка, навпаки, є персонажем, що викликає в Діани ніжність та бажання поділитися своїми переживаннями.

2.4. Надзавдання та наскрізна дія ролі

Одним із важливих аспектів роботи над роллю є визначення надзавдання персонажа – його головної мети протягом усього твору. Для Діани надзавданням є пошук істинних почуттів, спроба розібратися у власних емоціях та зрозуміти, що для героїні важливіше: гордість чи любов.

Наскрізна дія Діани – це боротьба між прагненням зберегти власну гідність і внутрішньою потребою в теплі та підтримці. Це проявляється в спробах героїні приховати справжні почуття, у її конфліктах із Рішаром та у рішеннях, які Діана приймає, навіть якщо вони йдуть всупереч її власним бажанням. Актор повинен уміти поєднувати внутрішній стан із зовнішнім проявом дії, адже тільки так можна досягти сценічної правдивості [6, с. 74]. У створенні образу Діани це дозволяє підкреслити її емоційні суперечності, внутрішній конфлікт і щирість.

Протягом всієї вистави Діана намагається виправдати свої рішення перед собою та іншими, шукаючи раціональні аргументи для своїх вчинків. Конфлікт Діани з Рішаром не є лише зовнішнім, він відображає її внутрішню боротьбу – між страхом бути вразливою та прагненням до справжніх почуттів. Саме це

визначає дії героїні: кожен її крок або наближає її до розуміння власної сутності, або віддаляє від можливості бути щасливою.

У процесі роботи над сценою розриву з Рішаром важливо було передати не тільки зовнішню рішучість Діани, але й приховане хвилювання, її внутрішню боротьбу. Використання пауз, зміни темпоритму, зміна інтонації голосу допомагали мені, як акторці, передати складність її переживань.

Водночас значною частиною наскрізної дії є стосунки Діани з іншими персонажами – зокрема, з мадам Поммере, яка вплинула на формування її поглядів і виховала в ній стриманість, яка насправді є захисною маскою. Діана уникає слабкості, оскільки вважає, що лише сила дозволяє контролювати своє життя. Саме через це головна героїня спочатку відмовляється прийняти свої справжні почуття.

Однак протягом п'єси ставлення Діани змінюється. Взаємодія з Родікою та Анкою змушує героїню побачити альтернативні варіанти поведінки – Родіка уособлює маніпуляцію та гру на почуттях інших, Анка, навпаки, представляє більш відкритий, щирий підхід до життя. Це зіставлення дозволяє Діані переглянути свої погляди та зробити вибір.

Таким чином, наскрізна дія Діани проходить через кілька етапів – заперечення, внутрішній конфлікт, спробу зберегти самоконтроль, падіння та переосмислення. Історія головної героїні – це шлях до прийняття власних емоцій, який завершується усвідомленням того, що справжні почуття не можуть бути підпорядковані логіці або гордості.

РОЗДІЛ III СЦЕНІЧНЕ ВТІЛЕННЯ ОБРАЗУ ДІАНИ

3.1. Становлення образу за допомогою виразних засобів (голосова та пластична характеристики, взаємодія з простором та партнером)

Для створення образу Діани було враховано досвід постановок у різних театрах, зокрема закордонних. Це було необхідно для того, щоб розібратися, як інші режисери та актори бачать втілення цієї героїні в п'єсі. Інформація була зібрана з різних джерел і ці знання були використані для створення власного оригінального образу Діани, відображаючи розуміння цього персонажу на сцені. Образ героїні Діани визначається як незалежна, сильна, горда жінка, яка водночас самотня і дуже нещасна. Архетип Діани – жінка-воїн.

Сценічне втілення образу Діани вимагає використання широкого спектра виразних засобів, зокрема пластики, голосу, міміки та жестів. Кожен із цих компонентів допомагає передати внутрішній світ персонажа, його переживання та емоційну динаміку протягом вистави.

Пластика та рухи. Пластика відіграє ключову роль у створенні правдоподібного сценічного образу. Особливості пластики актора дозволяють створити яскравий, виразний образ навіть без слів, лише за допомогою міміки та жестів [7, с. 90]. У роботі над роллю Діани велике значення мають жести, пози та вираз обличчя, які передають внутрішній стан персонажа. Діана, як персонаж, який намагається контролювати свої почуття, використовує стримані, чіткі рухи, що підкреслюють її внутрішню силу та впевненість. Протягом вистави, залежно від емоційного стану героїні, її жестикуляція змінюється: у моменти самовладання Діана рухається плавно і розмірено, у сценах конфлікту або розпачу – рухи стають більш різкими, рваними.

Наприклад, у сценах протистояння з Рішаром Діана використовує мінімальну жестикуляцію, намагаючись зберегти контроль над ситуацією, але коли її емоції беруть гору, її руки можуть мимоволі стиснутися в кулаки, а

постава – стати напруженою. Це підкреслює боротьбу героїні між почуттями та прагненням не видавати своїх емоцій.

Голос і мовлення. Голосовий аспект образу Діани є не менш важливим, адже саме через інтонації, паузи та темп мовлення передаються найтонші відтінки емоційного стану героїні. У сценах, де Діана демонструє свою впевненість, її голос рівний, чіткий, з добре відпрацьованою дикцією. Проте в ситуаціях внутрішнього сум'яття тембр може ставати менш впевненим, голос – злегка тремтіти, а паузи між фразами – подовжуватися.

Особливо важливим є темпоритм мовлення: у моменти роздумів та спроби приховати свої почуття він сповільнюється, у моменти емоційного напруження – прискорюється. Це дозволяє створити контраст між зовнішнім контролем і внутрішнім емоційним буревієм, що вирізняє характер Діани.

Міміка та емоційне забарвлення. Міміка допомагає передати найдрібніші нюанси емоцій персонажа. У сценах, де Діана намагається приховати свої справжні почуття, її обличчя зберігає стриманий вираз, але в очах можна вловити тривогу або біль. Ледь помітні зміни в мімічних реакціях – піднята брова, короткий погляд у бік або напівусмішка – дозволяють глядачеві зрозуміти справжній внутрішній стан героїні.

Наприклад, у сцені після сварки з Рішаром Діана намагається залишатися холоднокровною, проте її погляд видає її справжні переживання. Така деталізація міміки дозволяє зробити персонажа більш живим і правдоподібним.

Взаємодія з простором і партнерами. Окрему увагу варто приділити взаємодії Діани зі сценічним простором та іншими персонажами. У сценах, де Діана намагається домінувати, героїня займає центральну позицію на сцені, тоді як у моменти емоційної вразливості може відступати вбік або віддалятися від партнера. Така динаміка допомагає глядачеві зрозуміти її внутрішній стан без зайвих слів.

Важливе значення має також використання пауз і дистанції у взаємодії з партнерами. Наприклад, у сценах напружених діалогів із Рішаром вона може стояти прямо перед ним, витримуючи довгу паузу, створюючи ефект емоційної

напруги. Водночас у сценах із матір'ю позиція героїні може бути більш відстороненою, що підкреслює їхнє непросте спілкування.

Окремої уваги заслуговує динаміка змін у поведінці героїні залежно від сценічних обставин. Зокрема, важливо показати, як у різних епізодах змінюється тон голосу Діани, ритм мовлення, амплітуда рухів. У сценах напруженого діалогу рухи стають більш рваними, а інтонації — різкими. Водночас у сценах самотності чи розчарування мова Діани сповільнюється, з'являється меланхолійний підтекст, що дозволяє глибше розкрити внутрішній злам героїні.

Під час роботи над образом застосовувалися також вправи з елементами етюдного методу, що дозволили дослідити особисті моменти життя персонажа, які залишаються «за кадром» у тексті п'єси. Ці вправи допомогли уточнити мотивацію дій героїні, її ставлення до себе та до оточення, закріпити емоційну пам'ять.

Таким чином, сценічне втілення образу Діани базується на комплексному використанні виразних засобів. Поєднання пластики, голосу, міміки та сценічної взаємодії дозволяє створити повноцінний, глибокий образ, який поступово розкривається перед глядачем. Важливо не лише передати зовнішні характеристики персонажа, а й через виразні засоби донести його внутрішній світ, емоції та переживання.

3.2. Костюм, грим та реквізит

Костюм, грим та реквізит відіграють важливу роль у створенні сценічного образу Діани, допомагаючи розкрити внутрішній світ героїні, соціальний статус та емоційний стан у різних епізодах вистави. Всі ці елементи сприяють візуальній та емоційній переконливості персонажа, роблячи його більш живим і виразним для глядачів.

Ретельна робота над костюмом, гримом, зачіскою та аксесуарами допомогла створити переконливий образ, який буде відповідати характеру та

контексту п'єси «Тектоніка почуттів». Для того, щоб створити власний образ Діани, був проведений детальний аналіз вистав з різних театрів, в тому числі і закордонних.

Костюм. У постановці режисерки Кейт Майен «Тектоніка почуттів» у Хьюстоні, здійсненій театром Et Voilà Théâtre (укр. «І це театр»), костюм Діани вирізняється стриманістю та елегантністю. Діана носить класичний чорний костюм зі штанами та білою блузкою. Її образ доповнюють чорні туфлі на високих підборах та мінімалістичні прикраси. Цей костюм підкреслює її професійний статус та впевненість у собі (Додаток 1).

У виставі «Тектоніка почуттів» у Лувесьєні, поставленій трупю «Les Sœurs vols» («Польоти серця») під керівництвом режисера Іва Дело, головна героїня одягнена в більш жіночний костюм, що включає чорну спідницю-олівець і світлу шовкову блузку. Високі підбори і витончений макіяж підкреслюють її статус і незалежність, водночас надаючи образу певної ніжності. Цей варіант костюму відображає її внутрішні суперечності – силу та вразливість (Додаток 2).

У постановці Валерії Майло у Франції театральна група La Crau'K en Scène («Ла Краук на сцені») представляє Діану в більш сучасному, навіть трохи авангардному костюмі, що включає чорні штани з високою талією, білу асиметричну блузку та червоні аксесуари — наприклад, шарф або пояс. Цей костюм надає її образу динамічності та енергійності, підкреслюючи її готовність до змін та викликів (Додаток 4).

П'єса Шмітта залишається актуальною й у наш час, тому на її основі сучасні режисери створюють власні постановки, зокрема і в Україні. Серед таких можна зазначити вистави Київського академічного Молодого театру (Додаток 3), Одеського обласного академічного драматичного театру. Українська версія київської вистави зображує Діану у більш консервативному образі. Вона носить строгий синій костюм з піджаком та спідницею, доповнений білою сорочкою і чорними туфлями. Цей костюм відображає її діловий стиль і рішучість, а також підкреслює її належність до політичної еліти. В одеській версії Діана з'являється в класичному чорному костюмі зі спідницею, доповненому червоною блузкою

та високими підборами. Цей костюм символізує її пристрасну натуру та сильний характер, а червоний колір підкреслює її емоційність та внутрішню боротьбу (Додаток 5).

Кожен з цих костюмів підкреслює різні аспекти характеру Діани, її статус та роль у суспільстві. Вони не лише допомагають актрисі втілити образ на сцені, але й додають глибину та багатогранність персонажу, дозволяючи глядачам краще зрозуміти та відчути її внутрішній світ.

Таким чином, можна стверджувати, що образ Діани передається через її стильний, витриманий у стриманих кольорах гардероб, що символізує її силу, впевненість і незалежність. На початку вистави, за п'єсою, героїня носить класичний костюм або вишукану сукню, що підкреслює її раціональність та бажання контролювати ситуацію. Колірна гама переважно складається з темних, насичених відтінків, що підкреслює закритість та емоційну стриманість персонажа.

У дипломній роботі використано шість змін костюмів, кожен з яких символізує не лише зовнішню трансформацію героїні, а й зміни її внутрішнього стану, емоційної напруги та психологічних метаморфоз.

Перший образ – це класичний діловий костюм чорного кольору: прямі штани, піджак, біла сорочка. Він демонструє соціальний статус героїні як впливової, суворої та раціональної депутатки. Чорний колір посилює враження стриманості, дисципліни та емоційної дистанції, а чіткі лінії костюма – її холодну логіку та здатність контролювати ситуацію.

Другий образ – вечірня сукня, в якій Діана з'являється, коли вирушає до ресторану. Цей костюм вишуканий і жіночний, створений для того, аби підкреслити спробу героїні повернути романтику у стосунки з Рішаром. Вечірній макіяж і зачіска доповнюють образ привабливої, елегантною жінки, яка намагається впливати на події не тільки розумом, а й зовнішністю.

Третій образ – червона рубашка у поєднанні з класичними чорними штанами – символізує період емоційної боротьби. Червоний колір рубашки виступає візуальним маркером внутрішньої напруги, імпульсивності, гніву, але

й пристрасі. Це момент, коли Діана вже не стримує емоцій, і це відображено у виборі кольору та текстури костюма.

Четвертий образ – світло-рожева сорочка у вертикальну смужку. Вона підкреслює мить, коли героїня втрачає контроль і починає шукати внутрішній баланс. Колір створює ефект ніжності, невпевненості, можливо – ностальгії за колишнім. Вертикальна смужка, у свою чергу, візуально витягує фігуру, ніби підкреслює потребу зберігати «стрижень» серед емоційної розгубленості.

П'ятий образ – зелена водолазка – показує спробу героїні повернутись до себе, до чогось спокійного і природного. Зелений колір традиційно асоціюється з надією, відновленням і внутрішньою тишею. Саме цей епізод може бути пов'язаний із моментом роздумів чи короткого затишшя в дії.

Шостий образ – чорна водолазка – є візуальним завершенням трансформації Діани. Повертаючись до чорного кольору, але вже в іншому стилі, героїня не просто «закривається», а стає іншою: більш втомленою, тверезою в судженнях, знеболеною. Цей одяг демонструє, що попри внутрішні зміни, Діана приймає свою самотність та вразливість як частину себе.

Грим і зачіска. У процесі створення гриму особливу увагу слід приділяти віковим особливостям персонажа, його соціальному статусу та психоемоційному стану [1, с. 56]. Підбір сценічного макіяжу здійснюється з урахуванням типу сцени, освітлення та відстані до глядача [5, с. 28]. При розробці візуального складника, було вирішено, що грим Діани повинен бути мінімалістичний на початку, що підкреслює її стриманість, вишуканість і самоконтроль. Обличчя героїні виглядає доглянутим, а макіяж – непомітним, що створює враження сильної особистості, яка контролює свої емоції. Однак у драматичних сценах макіяж може ставати більш виразним: затемнені очі можуть підкреслювати втому героїні, розгубленість чи внутрішній біль, а блідість шкіри – її емоційне виснаження. Навпаки, у сценах, де вона йде в ресторан або намагається вразити Рішара, використовується більш виражений макіяж — акценти на очі, контурування обличчя, червоні або винні губи.

Також зачіска змінюється відповідно до переживань Діани. На початку вистави волосся Діани зачесане в стриману, акуратну гульку, що символізує контроль героїні над собою та ситуацією. Проте ближче до кульмінаційних сцен зачіска стає менш акуратною, локони можуть бути розпущеними, що візуально передає її внутрішній розлад та відчуття втрати контролю.

Реквізит. Як відомо, реквізит допомагає розкрити психологічний стан героїні та її взаємодію з оточуючими персонажами. Реквізит не лише доповнює загальний образ, а й підсилює символізм її сценічного перевтілення. Наприклад, книга чи келих вина можуть свідчити про намагання Діани сховатися від реальності та роздумувати над своїми почуттями, а дрібні деталі (перстень, браслет, серветка, які вона мимоволі перебирає в руках) можуть вказувати на нервовість і внутрішній неспокій героїні.

У фінальних сценах використання реквізиту змінюється: предмети можуть випадати з рук Діани, рухи стають менш контрольованими, що додатково підкреслює психологічний стан персонажа. Важливим символом у виставі може стати дзеркало, у якому Діана бачить своє справжнє «я» – розгублене, невпевнене, вразливе. Це дозволяє глядачам ще глибше зрозуміти внутрішні переживання героїні та еволюцію її образу протягом вистави.

Декорації. Декораційне оформлення дипломної вистави було спрямоване на створення мінімалістичного, але виразного простору, який би підкреслював основну ідею п'єси. Основна дія відбувається в умовному інтер'єрі, який символізує як особистий простір героїні, так і її емоційний стан. Використання холодних тонів, стриманих меблів та мінімальної кількості деталей допомогло зосередити увагу на внутрішніх переживаннях персонажів.

Особливе значення мали освітлення та динаміка зміни сценічного простору. Наприклад, для сцен напруженого діалогу використовувалася приглушена підсвітка, що створювало атмосферу відчуженості та напруги. У сценах роздумів чи самотності Діани простір ніби «розширювався», дозволяючи глядачеві відчути її внутрішню ізоляцію.

Монтаж та специфіка дистанційного навчання. Оскільки постановка створювалася в умовах дистанційного навчання, то виявилася необхідність адаптації традиційних театральних методів до цифрового формату. Велика частина роботи проходила у форматі відеомонтажу, що дозволило створити ефект сценічної динаміки навіть за відсутності реальної сцени.

Кожна сцена знімалася окремо, з подальшим накладанням звуку, корекцією світла та монтажем планів, щоб зберегти ритміку вистави. Особливу увагу було приділено синхронізації акторської гри, щоб, навіть працюючи окремо, учасники виглядали як єдиний ансамбль. Це вимагало ретельного опрацювання мізансцен, ракурсів та точного попадання в репліки партнерів.

Таким чином, дипломна вистава поєднала традиційні театральні прийоми з можливостями сучасних технологій, що дозволило нам адаптувати мистецтво акторської гри до нових реалій і створити цілісний сценічний продукт, який передає емоції та ідеї п'єси навіть у цифровому форматі.

ВИСНОВКИ

У процесі виконання дипломного дослідження повністю реалізовано поставлену мету — створення сценічного образу Діани у дипломній виставі за п'єсою Еріка-Емманюеля Шмітта «Тектоніка почуттів». Усі завдання, визначені на початковому етапі роботи, виконано комплексно та послідовно.

Проведено детальний аналіз біографії та творчого шляху Еріка-Емманюеля Шмітта. Виявлено, що його драматургічний стиль вирізняється поєднанням філософських роздумів із психологічною глибиною та особливою увагою до емоційного напруження між персонажами. Простежено тенденцію автора до дослідження внутрішнього світу людини, її морального вибору та боротьби між почуттями і розумом. Ці особливості безпосередньо вплинули на формування образів у його п'єсах, зокрема на образ Діани, який став об'єктом сценічної роботи. Проаналізовано джерельну базу дослідження, в тому числі літературне першоджерело — п'єсу «Тектоніка почуттів». Визначено основний зміст твору, виявлено його художні особливості та ключові ідеї. Проведено аналіз тематики, що охоплює питання внутрішньої боротьби, емоційної вразливості, соціальних обмежень, розриву між особистим і публічним життям. З'ясовано, що ці теми актуальні й для сучасного театру, а їх сценічне втілення дозволяє глибше відчувати психологічний стан героїв.

Проведено ретельний опис основних подій п'єси, відповідно до розвитку її сюжетної лінії. Виявлено головні драматичні конфлікти, що формують основу сценічного напруження. Визначено, що ключовим конфліктом є зіткнення почуттів героїв із соціальними ролями, самообманом та боротьбою за особисту гідність. Ці конфлікти значною мірою визначають сценічну дію та мотивацію Діани, що стало відправною точкою для створення її сценічного образу. Досліджено характер героїні Діани, її особистісні риси, мотиви поведінки та особливості взаємодії з іншими персонажами. Виявлено внутрішні суперечності, прагнення до незалежності та водночас — глибоку емоційну залежність від близьких людей. Визначено, що образ Діани є багатоплановим і вимагає складної

акторської роботи для передачі її внутрішньої боротьби та емоційних станів. Проаналізовано, як ці особливості впливають на сценічну динаміку та взаємодію героїні з іншими дійовими особами. Проведено аналіз основних підходів до роботи над роллю Діани. Здійснено психологічну та пластичну розробку образу, що включала вивчення емоційного стану героїні, аналіз її реакцій та логіки поведінки у межах кожної сцени. Запропоновано виразні акторські засоби для сценічного втілення складного внутрішнього світу Діани: інтонаційні переходи, паузи, зміни темпу мови, жестикуляцію, пластику та міміку. Визначено наскрізну дію та надзавдання ролі, які побудовані на прагненні зберегти гідність і водночас не втратити щирість почуттів, що стає рушійною силою її вчинків протягом усієї п'єси.

Запропоновано власну інтерпретацію сценічного образу Діани, адаптовану до сприйняття сучасного глядача. Особливу увагу приділено мінімалістичному оформленню сценічного простору, яке дозволило сконцентрувати увагу глядача на емоційних переживаннях персонажів та психологічній напрузі. Виявлено, що такий підхід підсилює драматургічну напругу та дозволяє глибше занурити глядача у внутрішній світ героїв. Проведено аналіз особливостей роботи над дипломною виставою у дистанційному форматі. Встановлено, що цей досвід є цінним етапом у професійному становленні актора, оскільки потребує гнучкості, адаптації акторських прийомів до специфіки відеоформату, роботи з камерою, монтажем та кінематографічними засобами. Запропоновано застосування нових візуальних рішень, експерименти з ракурсами та ритмом монтажу, які дозволили підкреслити психологічні моменти вистави та глибше розкрити образ героїні.

Отже, усі завдання, поставлені на початку дослідження, виконано в повному обсязі. Проведене комплексне теоретичне та практичне дослідження дозволило створити цілісний сценічний образ Діани, що поєднує психологічну достовірність, глибину внутрішнього світу героїні та індивідуальну акторську інтерпретацію. Дослідження підтвердило важливість інтеграції літературного аналізу з практичними методами у процесі роботи над роллю, особливо в умовах

сучасного театру, де акцент робиться на психологічну глибину та актуальність персонажів.

Отримані результати дозволили не лише поглибити розуміння драматургії Шмітта, а й розширити акторські навички, зокрема в частині створення образів зі складною емоційною структурою та роботи в нових сценічних умовах. П'єса «Тектоніка почуттів» підтвердила свою актуальність для сучасного театру та глядача, а досвід роботи над образом Діани став важливим етапом у творчому розвитку та професійному становленні акторської майстерності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гекалюк Л. Ю. Грим: навчально-методичний посібник для студентів мистецьких спеціальностей. Умань : ФОП Жовтий О. О., 2016. 120 с.
2. Дудник О. М., Лисогора В. В. Зовнішність людини. Характер і темперамент: навч. посіб. для інозем. студ. / відп. ред. Ю. Й. Гумінський. Вінниця, 2015. 40 с.
3. Київський академічний Молодий театр. Вистава «Тектоніка почуттів» [Електронний ресурс]. URL: <https://molodyytheatre.com/repertoire/tektonika-rochuttiv> (дата звернення: 12.02.2025).
4. Класифікація ознак зовнішності людини (словесний портрет) // Студентська бібліотека Buklib. URL: <https://buklib.net/books/28629/> (дата звернення: 15.02.2025).
5. Митяй В. І. Основи акторської майстерності: навч. посіб. Київ : КНУТКиТ ім. І. К. Карпенка-Карого, 2014. 212 с.
6. Панасенко Н. В. Пластика актора: навчальний посібник. Київ : УЦКД, 2019. 112 с.
7. Смелякова Л. Г. Художній грим у театрі та кіно. Київ : Ліра-К, 2015. 96 с.
8. Станіславський К. С. Робота актора над собою. Київ : Мистецтво, 2008. 400 с.
9. Створення художнього образу «театральної ляльки» для дитячої вистави [Електронний ресурс]. URL: http://4ua.co.ua/culture/va3ac68b5d43b88521306d36_0.html (дата звернення: 20.02.2025).
10. Тектоніка почуттів // Вікіпедія: вільна енциклопедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Тектоніка_почуттів (дата звернення: 13.02.2025).
11. Фотоальбом вистави «Тектоніка почуттів» [Електронний ресурс]. URL: <https://www.facebook.com/media/set/?set=a.828454210685109&type=1&l=6bc26fb67> (дата звернення: 12.02.2025).
12. Шевченко Н. О. Акторська майстерність: теорія і практика. Харків : ХДАК, 2016. 158 с.

13. Шмітт Е.-Е. Тектоніка почуттів: п'єси / пер. з фр. Івана Рябчія. Львів : Видавництво Анетти Антоненко, 2020. 120 с.
14. Erik-Emmanuel Schmitt // Вікіпедія: вільна енциклопедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Ерік-Емманюель_Шмітт (дата звернення: 16.02.2025).
15. La Tectonique des sentiments [Відео]. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=3qgY5fv53Co> (дата звернення: 12.02.2025).
16. La Tectonique des sentiments // Louveciennes Tribune. URL: <https://louveciennestribune.typepad.com/media/2012/04/la-tectonique-des-sentiments.html> (дата звернення: 12.02.2025).

ДОДАТКИ

Додаток 1.

1. Кадри з вистави за п'єсою «Тектоніка почуттів» театру «Et Voilà Théâtre» (2017 р., Х'юстон, реж. Кейт Майєн, у ролі Діани Анабель Лібо)

Додаток 2.

1. Кадри з вистави за п'єсою «Тектоніка почуттів» театру «Les Sœurs vols» (2017 р., Лувесьєн, реж. Ів Дело, у ролі Діани Паскаль Пажо)

Додаток 3.

1. Кадри з вистави за п'єсою «Тектоніка почуттів» Київського академічного молодого театру (2018 р., реж. Тарас Криворученко, у ролі Діани Хижна Олена, художник-постановник Олег Луньов)

Додаток 4.

1. Кадри з вистави за п'єсою «Тектоніка почуттів» театральної трупі «La Crau'K en Scène» (2017 р., Франція, реж. Валерія Майло)

Додаток 5.

1. Кадри з вистави за п'єсою «Тектоніка почуттів» Одеського обласного академічного драматичного театру (2021 р., реж. Анатолій Антонюк, у ролі Діани Хижна Олена, художник-постановник Ігор Бриль)

Додаток 6.

Афіша

Додаток 7.

Ландік Аліна у ролі Діани. Дипломна робота студентів 4 курсу, групи Б, майстер курсу - Мізяк Віталій Дмитрович.

